

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

On hyvä, että oppimisen tukeen kiinnitetään lukiossa enemmän huomiota. Toivottavasti säädöksellä on myönteisiä vaikutuksia niin, että lukiosta riippumatta opiskelijan oikeus tukiopetukseen toteutuu.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Psykologianopettajat ry kannattaa säädöstä, että opiskelijalla on oikeus tukiopetukseen. Tämä oikeus kuuluu jokaiselle sitä pyytävälle lukion opiskelijalle, ja sen tulisi olla saatavilla matalalla kynnyksellä ilman hallinnollisia päätöksiä. Tuen pitää olla helposti saatavilla ja oikea-aikaista. Tukea tulee voida antaa tilapäisesti, osa-aikaisesti ja tarpeen vaatiessa.

28 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki on käytännössä aineenopettajan antamaa oppiainesubstanssiin liittyvää tukiopetusta sekä oppimista ja koulunkäyntitaitoja edistävää tukea. Jälkimmäinen voi olla erityisopettajan antamaa, oppimista edistävää ja opiskelutaitoja tukevaa tukiopetusta ja muuta tukea, mutta oppiaineen sisältöön liittyvä tukiopetus olisi määriteltävä selkeästi aineenopettajan antamaksi tukiopetukseksi. Aineenopettajan ja erityisopettajan välinen työnjako on pidettävä selkeänä. Aineenopettaja vastaa oppiaineen opetuksesta, tukiopetuksesta ja arvioinnista. Opiskelijan saamassa tuessa hyödynnetään sekä erityisopettajan että aineenopettajan osaamista, mutta näiden roolien tulee olla selkeät. Säädökseen tulee tarkentaa myös, mikä aiheuttaa perusteen tukiopetuksen antamiselle.

Lukion erityisopettajan tehtäviä ovat opiskelustrategioiden opettaminen, oppimisen vaikeuksia ennaltaehkäisevä työ sekä oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen. Erilaisia alkukartoitusten tuloksia saa tulkita vain ammattitaitoinen erityisopettaja. Erityisopettaja auttaa opiskelijaa kehittämään omia opiskelumenetelmiään, harjaannuttamaan taitoja, joilla kompensoida oppimisvaikeuksia, ja suunnittelee ja seuraa opiskelijan ja aineenopettajien kanssa nuoren tarvitsemia oppimisen tuen järjestelyjä. Erityisjärjestelyjen vaatimat lausunnot ja hakuprosessi

ylioppilaskokeissa ovat lukion erityisopettajan vastuulla. Erityisopettaja voi tukea aineenopettajaa hänen työssään niin, että tuen muodot ovat tehokkaita, riittäviä ja oikea-aikaisia.

Luonnoksen luvussa 4, esityksen keskeiset ehdotukset kohdassa 4.1.1 kuvataan oppimisen tuen ehdotettua uudistamista. Sivulla 21. tekstiin sisältyy kuitenkin virhe, joka on varsinaisessa pykäläkohtaisessa tekstissä korjattu. Sivun 21 mukaan ”erityisopetuksella tarkoitettaisiin erityisopettajan antamaa opetusta ja ohjausta sekä erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta.” Tämä muotoilu on ehdottomasti muutettava muotoon, jossa erityisopetuksesi katsotaan pykäläkohtaisen perustelun mukaisesti ainoastaan, että erityisopetusta antaa erityisopettaja. Tämän konsultaatio muulle opetushenkilöstölle ei tee näiden opetuksesta tai ohjauksesta erityisopetusta.

PSOP ry toivoo, että säädöksissä säädetään selkeästi, että tukiopetusta antaa lukiossa aineenopettaja.

28 § perusteluissa tulee mainita selkeästi, että 28 § ja 28 a § osalta LOPS:n perusteissa kuvataan tarkemmin mitä kyseisellä oppimisen tuella tarkoitetaan.

PSOP ry ei pidä hyvänä sitä, että erityisopetuksesta pitää aina tehdä päätös, kuten lakiehdotuksen 28 b §:ssä ehdotetaan. Kaavailtu toteutustapa muutoksenhakukelpoisine hallintopäätöksineen lisää tarpeetonta byrokratiaa lukion erityisopetukseen. Erityisopettajalla on oltava riittävästi aikaa tukea opiskelijoita eikä asioiden kirjaamiseen saa kulua työajasta liian suurta osaa. Aineopettajat voivat antaa tukiopetusta ja toteuttaa erityisopettajan suosituksia esimerkiksi koejärjestelyissä, mutta heidän tukensa ei ole varsinaista erityisopetusta. Hallinnollisen päätöksen teko voi viivästyttää erityisopetuksen saamista ja vie tarpeettomasti aikaa ja resursseja. Näin ollen hallituksen tekemä esitys voi jopa heikentää oppimisen tukea ja erityisopetusta lukiossa. Erityisopettajan työpanosta ei pidä sitoa hallinnolliseen työhön oppimisen tuen kustannuksella. Nykyisin ylioppilastutkintoon esimerkiksi lukivaikeuden perusteella anottavat erityisjärjestelyt ohjaavat lukioita riittäväällä tavalla kirjaamaan opiskelijalle tarjottua tukea.

PSOP ry toteaa, että tuen tarpeen arvioinnissa aineenopettajan ja erityisopettajan arvio on oleellinen. 28 § perusteluissa on mainittava selkeästi, että tuen tarpeen arvioinnissa erityisopettajan ja muun opetushenkilöstön näkemys tuen tarpeesta on keskeinen tuen tarpeen todentamisen muoto. Valtakunnallisen koulutuksen yhdenvertaisuuden puitteissa erityisopetuspäätöstä koskevan kriteeristön on oltava yhtenäinen ja selkeä.

Psykologianopettajat ry huomauttaa, ettei tämänkään lain mukainen tuki muuta lukiokoulutuksen luonnetta ja vaatimustasoa. Tästä syystä jo lukion opiskelijavalinnassa on huomioitava, että koulutukseen valittavilla opiskelijoilla on tosiasialliset edellytykset tämän lain mukaisilla tukitoimilla suoriutumiseen lukio-opinnoista ja ylioppilastutkinnosta. Tästä syystä yksilöllistetyt arvosanat tulee rinnastaa yhteishakumenettelyssä käytetyssä järjestelmässä arvosanaan 5., sillä yksilöllistetyn oppimäärän opiskelleen oppilaan osaaminen on korkeintaan tasoa 5 ja tosiasiallisesti alhaisempi kuin 5 taso.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Ei lausuttavaa.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

On vaikeaa kuvitella vierasta kieltä äidinkielenään puhuvan lukion opiskelijan saavuttavan hyvän taitotason ylioppilaskokeissa reaaliaineissa, jos hän ei voi jo lukioaikana kirjoittaa koevastauksiaan englannin kielellä.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Ei lausuttavaa.

6. Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei lausuttavaa.

7. Muut kommentit

Aineenopettajan tukiopetuksen toteuttaminen vaatii aikaa ja resursseja. OV-perustainen palkkausperuste antaa vain rajoitusti lukion opettajalle mahdollisuuksia yksilölliseen tukiopetukseen. Asiaa pitäisi takastella kokonaisuutena. On selvää, että lukion reaaliaineiden, vieraiden kielten ja matemaattisten aineiden opettajilta tukiopetuksen kysyntä tulee säädöksen myötä kasvamaan. Opettajien jaksamisen kannalta olisi tärkeää määrittää, että tukiopetusta ei tarvitse antaa esimerkiksi ilta-aikana, eikä viikonloppuna.

Riekkinen Anne
Psykologianopettajat PSOP ry